

Antoni Kozielski

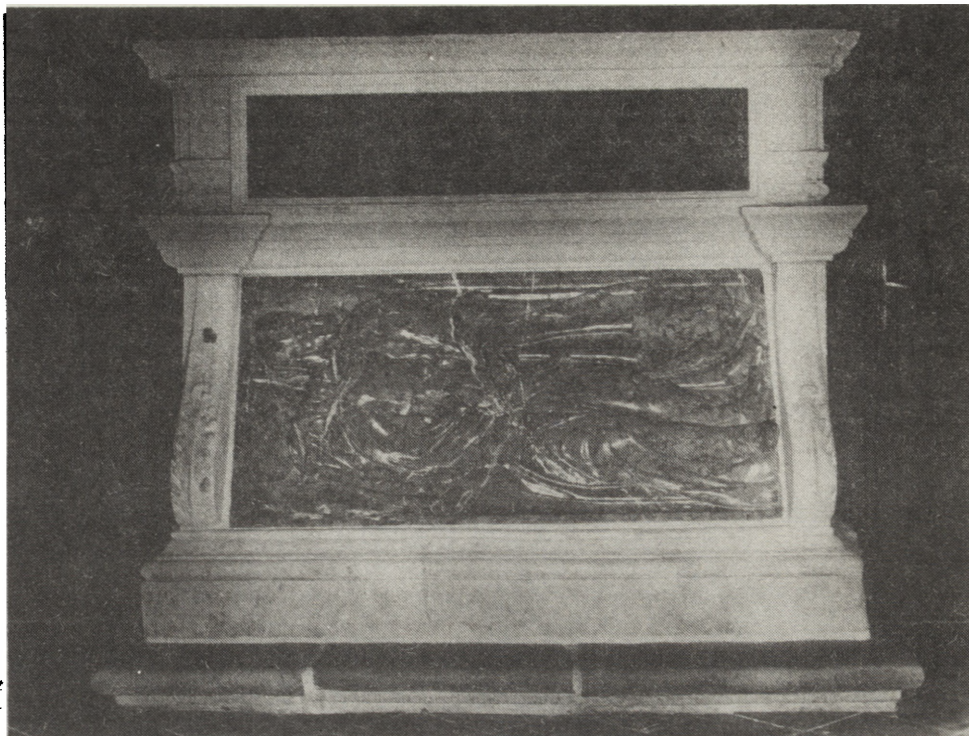
I seminarium międzynarodowe na temat współczesnych zasad ochrony dziedzictwa kulturowego na obszarach sejsmicznych

Ochrona Zabytków 42/2 (165), 199-200

1989

Artykuł został zdigitalizowany i opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

7. Kielce, katedra, nagrobek Elżbiety z Krzycka Zebrzydowskiej — stan po konserwacji (fot. J. Spalwan, 1983)

XV w. Po wykonaniu szczegółowych badań technologicznych podklejono wstępnie odspojenia warstwy malarskiej karukiem. Usunięto werniks i przemalowania, retusze i wtórne złączenia oraz wadliwe kity, nieprawidłowy parkiet i spągi, które zastąpiono nowymi z drewna jesionowego. Sklejono spęknięcia i łączenia desek klejem skórny. Przeprowadzono impregnację strukturalną od strony odwrocia Paraloidem B-72 w ksylenu z tlenkiem etylenu. Uzupelniono ubytki drewnem i kitem trocinowym (na bazie Paraloidu B-72), ubytki zaprawy pulmentu i złoceń płatkowych oraz srebrzeń — srebrem w proszku. Uzupelniono również laserunki srebrzeń. Punktowano ubytki warstwy malarskiej w technice temperowej, zrekonstruowano dłoń Madonny, całość pokryto werniksem matowym.

Wykonawca: M. Paciorek.
Inwestor: parafia.

Wzdół (gm. Bodzentyn)
W 1982 r. wykonano konserwację ołta-

rza drewnianego z XVIII w. z kaplicy Matki Boskiej Szkaplerznej z kościoła parafialnego. Obiekt po demontażu odkażono Kolatkozolem, zaimpregnowano Paraloidem. Usunięto chemicznie i mechanicznie przemalowania, wypunktowano ubytki polichromii, złączenia wykonano całkowicie metalem z wyłączeniem ramy wokół obrazu centralnego, którą pokryto złotem płatkowym. Obraz Matki Boskiej Szkaplerznej zdublowano, punktowania wykonano odsączonymi farbami olejnymi.

Wykonawca: A. Celichowska, L. Młyńska.
Inwestor: parafia.

Zborów (gm. Solec)

W 1982 i 1983 r. konserwowano dekoracje stiukowe z 1803 r. w kaplicy i jadalni pałacu. Usunięto mechanicznie liczne pobiałe i niewłaściwe uzupełnienia, zrekonstruowano brakujące fragmenty dekoracji figuralno-ornamentalnej, drobne ubytki uzupełniono gipsem. Malowidła ścienna w kaplicy punktowano akwarelą.

Wykonawca: PP PSP-Kielce, H. Wołujewicz.

Inwestor: Państwowy Dom Opieki w Zborowie i WKZ.

Złotniki (gm. Małogoszcz)

W 1984 r. poddano konserwacji 14 stacji Męki Pańskiej — akwafort i mezzotint Andreas'a Pfeffela z XVIII w. z kościoła parafialnego. Po odkażeniu mieszaniną eterowo-benzenową, tymolu i sublimatu — zdjęto tkaninę dublową, usunięto plamy, wybielono wodą utlenioną i przetarcia roztworem acetylcelulozy w acetonie. Ubytki wypełniono masą papierową z dodatkiem alkoholu poliwinylowego i środków grzybobójczych. Zdublowano na nową tkaninę na poliocetan winylu i zamocowano na nowe krosna. Ubytki graficzne punktowano akwarelą.

Wykonawca: A. Celichowska.
Inwestor: parafia.

Anna Piasecka

I SEMINARIUM MIĘDZYNARODOWE NA TEMAT WSPÓŁCZESNYCH ZASAD OCHRONY DZIEDZICTWA KULTUROWEGO NA OBSZARACH SEJSMICZNYCH

W dniach od 17 do 22 października 1988 r. odbyło się w Skopie, w Jugosławii, I międzynarodowe seminarium poświęcone *Współczesnym zasadom konserwacji i restauracji miejskiego i wiejskiego dziedzictwa kulturowego na obszarach sejsmicznych*. Organizatorami seminarium były: Republikański Instytut Ochrony Zabytków (RZZSK) ze Skopie, Instytut Inżynierii Trzęsień Ziemi i Sejsmologii Inżynierskiej (IZIIS) również ze Skopie oraz rzymski Międzynarodowy

Ośrodek Studiów Ochrony i Restauracji Dóbr Kultury (ICCROM). Seminarium odbyło się w budynku Macedońskiej Akademii Nauk i Sztuk. W spotkaniu wzięło udział 106 uczestników z 39 krajów. Liczny udział specjalistów, reprezentujących liczące się ośrodki myśli naukowej, przekroczył oczekiwania organizatorów i był miarą zainteresowania, jakie omawiana tematyka budzi w środowisku konserwatorskim.

W ramach seminarium odbyło się 14

sesji roboczych, na których wygłoszono 5 wykładów, 22 referaty oraz 15 komunikatów. Omawiane zagadnienia zgrupowano w 5 blokach tematycznych:

1. Współczesne zasady konserwacji, restauracji, adaptacji i rewitalizacji miejskiego i wiejskiego dziedzictwa kulturowego, ze szczególnym uwzględnieniem rejonów sejsmicznych;
2. Metodologia, badania i projekty naukowe w dziedzinach, które są bezpośrednio związane z archeologią, historią

sztuki, architekturą, planowaniem przestrzennym i urbanistyką, nadzorem budowlanym i konserwacją;

3. Badania naukowe nad określeniem zachowania się konstrukcji budynków zabytkowych w czasie trzęsień ziemi;

4. Naukowe zasady i metody projektowania zabezpieczeń: reperacji i wzmocnień elementów konstrukcyjnych i niekonstrukcyjnych oraz infrastruktury miejskiej i wiejskiej;

5. Badania naukowe w dziedzinach pokrewnych, takich jak ustawodawstwo, socjo-ekonomika, kształcenie kadr, finanse i administracja. Wszystkie sesje robocze kończyły się dyskusją.

19 października 1988 r. zaprezentowano książkę doc. dr hab. T. Polaka pt. *Sredniowieczne techniki budowlane w Macedonii w świetle badań warowni Markovi Kuli w Prilepie*, oraz omówiono prace polsko-jugosłowiańskiej misji archeologicznej w Prilepie, prowadzone ze strony polskiej przez PP PKZ — Oddział w Szczecinie. Tego samego dnia uczestnicy seminarium zwiedzili laboratorium instytutu IZIS, gdzie obejrżeli m.in. specjalną platformę do symulowania trzęsień ziemi oraz wystawę w muzeum miejskim w Skopie.

Seminarium zakończyła dyskusja i przyjęcie zaleceń. Ostatnim punktem programu była podróż do Ohrydu, zorganizowana 22 października 1988 r.

Uczestnicy seminarium przedstawili wiele referatów traktujących o zabezpieczeniach zabytków na terenach sejsmicznych w różnych częściach świata. Generalną tendencję występującą w prezentowanych rozwiązaniach określić można, moim zdaniem, jako dążenie do maksymalnego usztywnienia konstrukcji budynku. W czasie trzęsienia ziemi obiekt powinien zachowywać się jak „sztywne pudełko”.

W wypadku murowanych budynków za-

bytkowych podejście takie oznacza najczęściej zmianę konstrukcji stropów, wykonanie każdej kondygnacji, wykonanie żelbetonowych słupów wylewanych zwykle w bruzdach wykutych w ścianach, a w wielu wypadkach także powierzchniowe wzmocnienie ścian i sklepień za pomocą płaszczy żelbetonowych natryskiwanych na zbrojenie mocowane do pierwotnej konstrukcji. Taki sposób postępowania przedstawiono w licznych referatach dotyczących zabezpieczeń zabytków na terenie Macedonii, Czarnogóry i innych republik Jugosławii, we Włoszech, w Bułgarii i w innych krajach. W niektórych wypowiedziach zaprezentowano użycie nowych materiałów i technik wzmacniających, jak np. zbrojenie za pomocą włókien szklanych i węglowych omawiane w referacie dr H. Nishizawy (Japonia). Nie zmieniło to jednak ogólnie przyjętej, generalnej koncepcji postępowania, polegającej na maksymalnym usztywnieniu budynków.

Inne tendencje wyrażał komunikat dr W. Ginella (USA) prezentujący zabezpieczenie XIX-wiecznego budynku użyteczności publicznej w Salt Lake City (Ohio) za pomocą ponad 400 amortyzatorów z metalu i tworzyw sztucznych, umieszczonych między fundamentami a konstrukcją ścian nośnych. Umożliwiają one przesunięcie budynku pod wpływem wstrząsu bez powodowania większych uszkodzeń.

Oprócz rozwiązań technicznych wiele referatów prezentowało matematyczne metody określania zakresu koniecznych zabezpieczeń, oparte na statystycznym rachunku strat spowodowanych na danym terenie przez trzęsienie ziemi o określonej, prawdopodobnej intensywności. Uderzało szerokie uwzględnienie w tych obliczeniach czynnika ekonomicznego. W swojej kolejnej wypowiedzi dr W. Gi-

nell (USA) przedstawił przykłady współczesnych rozwiązań stosowanych przy zabezpieczaniu zbiorów muzealnych na terenach sejsmicznych. Zabezpieczenie to polega na stosowaniu specjalnych, tłumiących drgania, podstaw pod ekspozycje.

Temat tradycyjnych zabezpieczeń antysejsmicznych poruszono jedynie w 3 wypowiedziach: w bardzo efektywnym choć ogólnym wykładzie prof. P. de Maisonneuve (Francja), w obszernym referacie prof. A. Giuffrè (Włochy) i w polskim komunikacie arch. A. Kozielskiego i mgr. inż. S. Sosnowskiego (PKZ). Nasza wypowiedź zatytułowana *Tradycyjne zabezpieczenia antysejsmiczne na przykładzie Cytadeli Casbah w Algierze* prezentowała rozwiązania konstrukcyjne zastosowane przy budowie tego zespołu zabytkowego. Skuteczność omawianych rozwiązań, oceniana na podstawie przekazów historycznych o zachowaniu się budynków w czasie trzęsień ziemi w przeszłości, została przez nas oceniona jako co najmniej wystarczająca. Przedstawiany komunikat spotkał się z pewnym zainteresowaniem, szczególnie ze strony kolegów z Tunezji i Maroka, gdzie spotyka się podobne rozwiązania konstrukcyjne.

W dokumencie końcowym przyjętym przez uczestników seminarium na posiedzeniu plenarnym w dniu 21 października 1988 r. oprócz zaleceń dotyczących interdyscyplinarnego podejścia do zabezpieczeń budynków na terenach sejsmicznych, podkreślono konieczność studiów nad tradycyjnymi technikami stosowanymi w tej dziedzinie. Postanowiono spotykać się co 2 lata w Skopie w gronie osób zainteresowanych omawianą problematyką.

Antoni Kozielski